

POSTANOWIENIE

Dnia 18 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

po rozpoznaniu 18 czerwca 2025 r. w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu bez udziału stron

na podstawie art. 29 § 6 ustawy o Sądzie Najwyższym

wniosku adw. M. W., obrońcy obwinionego sędziego Sądu Okręgowego w C. X. Y., o stwierdzenie niespełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Demendeckiego w sprawie dyscyplinarnej II ZZ 13/22 wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu

na podstawie art. 29 § 10 ustawy o Sądzie Najwyższym odrzuca wniosek.

UZASADNIENIE

Obrońca obwinionego wniósł o stwierdzenie, że sędzia Sądu Najwyższego, wyznaczony do rozpoznania zażalenia w sprawie II ZZ 13/22, nie spełnia wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i postępowania po powołaniu oraz wyłączenie sędziego od rozpoznania tej sprawy. W uzasadnieniu wnioskodawca podniósł, że sędzia orzekał i sprawował wymiar sprawiedliwości mimo:

- 1) wstrzymania przez NSA skuteczności uchwały KRS będącej podstawą powołania sędziego;
- 2) wydania uchwały SN z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, stanowiącej o nieważności postępowania w przypadku zasiadania w składzie

sędziego SN powołanego na stanowisko na skutek uchwały podjętej przez KRS ukształtowaną w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw;

3) wydania przez ETPC w innej sprawie (skargi nr 49868/19 i 57511/19) wyroku stwierdzającego, że powołanie sędziów Izby Kontroli Nadzwyczajnej SN narusza samą istotę prawa do sądu ustanowionego ustawą.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Każda okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie, może być podstawą wniosku o wyłączenie sędziego (art. 41 § 1 k.p.k. i art. 49 § 1 k.p.c.). Przy tym rozpoznając wniosek o wyłączenie sędziego Sąd Najwyższy nie może oceniać zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości (art. 29 § 3 u.s.n.). Jednak dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (art. 29 § 5 u.s.n.).

Zakaz z art. 29 § 3 u.s.n. służy ochronie zasady nieusuwalności sędziego, ustanowionej w art. 180 ust. 1 Konstytucji. Dopuszczenie do oceny zgodności z prawem powołania sędziego lub jego uprawnienia od orzekania mogłoby doprowadzić do powstrzymywania się przez sędziów od wydawania orzeczeń, które byłyby negatywnie oceniane przez sędziów, którzy potencjalnie mogliby w przyszłości rozpoznawać wnioski o wyłączanie sędziego ze spraw, bez związku z daną sprawą. W ten sposób sędzia mógłby stać się zawisły od innych sędziów. Czyli mimo formalnego pozostania na stanowisku sędziego SN zostałyby osiągnięty cel, któremu zapobiec ma konstytucyjna zasada nieusuwalności sędziego. Ze względu na niebezpieczeństwo nadużywania okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego i jego postępowania po powołaniu jako podstawy do

wyłączenia sędziego, ustawodawca wprowadził szczególny tryb rozpoznawania wniosków o wyłączenie sędziego ze względu na te okoliczności oraz wymóg, aby poza tymi okolicznościami wniosek zawierał przytoczenie okoliczności dotyczących uprawnionego do złożenia wniosku o wyłączenie sędziego, charakteru sprawy oraz okoliczności danej sprawy sprawiających, że pozostałe okoliczności mogą doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności (art. 29 § 9 u.s.n.).

Ustawodawca uznał za niedopuszczalne wyłączenie sędziego tylko ze względu na okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego i jego postępowanie po powołaniu. Dopiero łączne wystąpienie okoliczności związanych z sędzią (tj. jego powołaniem i postępowaniem), okoliczności dotyczących uprawnionego i charakteru sprawy oraz ich związek z okolicznościami danej sprawy może uzasadniać obawę, że w danej sprawie sędzia nie będzie niezawisły lub bezstronny. Wniosek zawierający tylko okoliczności dotyczące sędziego i niezawierający okoliczności dotyczących uprawnionego, charakteru sprawy oraz związku tych okoliczności z daną sprawą nie spełnia wymagań art. 29 § 9 w zw. z § 5 u.s.n. Taki wniosek nie może zostać rozpoznany i podlega odrzuceniu (art. 29 § 10 u.s.n.).

Wniosek obrońcy jako okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego wskazał (pkt 1 uzasadnienia wniosku) wyroki NSA uchylające uchwałę KRS oraz zastrzeżenia co do zgodności z Konstytucją ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Jako przykłady postępowania sędziego wnioskodawca wskazał tylko sam fakt orzekania w Sądzie Najwyższym. Jako okoliczność dotyczącą obwinionego została wskazana publiczna krytyka przez niego zmiany ustawy o KRS oraz publiczne głoszenie poglądu, iż sędzia objęty wnioskiem nie jest sędzią w rozumieniu Konstytucji. Wniosek nie wskazuje, dlaczego charakter sprawy obwinionego uzasadnia wyłączenie sędziego wyznaczonego do rozpoznania zażalenia. Ocena, czy charakter sprawy wskazany przez wnioskodawcę, w połączeniu z okolicznościami dotyczącymi sędziego, rzeczywiście może mieć negatywny wpływ na standard niezawisłości lub bezstronności, jest oceną merytoryczną. Jej wynikiem jest oddalenie wniosku lub wyłączenie sędziego. Nieprzytoczenie we wniosku okoliczności sprawy uniemożliwia merytoryczne rozpoznanie wniosku. Nie

wiadomo, jakie zarzuty dyscyplinarne zostały przedstawione obwinionemu. Dopuszczenie do wyłączenia sędziego bez odniesienia do charakteru sprawy, oznaczałoby w istocie uznanie, wbrew art. 180 ust. 1 Konstytucji, że sędzia podlega wyłączeniu w każdej sprawie osoby spełniającej wskazane we wniosku kryterium dotyczące osoby uprawnionego, czyli publicznie głoszącej, że niektórzy sędziowie SN nie są sędziami w rozumieniu Konstytucji. Obwiniony nie może swoją decyzją, czy i jakie poglądy głosić publicznie, kształtować składu Sądu Najwyższego. Pomijając we wniosku charakter sprawy (charakter zarzutów dyscyplinarnych) obrońca w istocie podważa uprawnienie sędziego do orzekania w sprawach wszystkich obwinionych głoszących wspomnianą wyżej tezę.

Ponadto pozostałe przesłanki wniosku o wyłączenie sędziego na podstawie art. 29 § 5 u.s.n. zostały spełnione tylko pozornie. Żadna z okoliczności powołanych we wniosku nie dotyczy samego procesu podjęcia uchwały przez KRS, czyli nie spełnia warunku wskazania okoliczności towarzyszących powołaniu. Krytyka ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw nie zastępuje powołania okoliczności dotyczących postępowania przed KRS właśnie w sprawie tego konkretnego sędziego. Wyroki NSA uchylające uchwałę KRS przed powołaniem na stanowisko sędziego SN przez Prezydenta RP w świetle prawa nie dotyczą powołania, ponieważ na podstawie art. 44 ust. 1b u. o KRS (w brzmieniu z dnia powołania, tj. 10 października 2018 r.) NSA mógł orzekać o uchwale tylko w części możliwej do zaskarżenia, czyli w części odmawiającej skarżącemu wniosku o powołanie. Zatem nie doszło do uchylenia uchwały KRS w części wnioskującej o powołanie na stanowisko sędziego SN. Także powołanie się na fakt orzekania przez sędziego tylko pozornie spełnia przesłankę odwołania się do postępowania sędziego po powołaniu. Orzekanie jest istotą pełnienia służby na stanowisku sędziego SN i sędzia był zobowiązany do orzekania w przydzielonych mu sprawach.

[M. T.]

[r.g.]

